

Katedra oraz pojezuicki zespół klasztorny.

Współrzędne: Szerokość - 52.39476, Długość - 22.656212

Kościół Trójcy Przenajświętszej (Katedra) i klasztor pojezuicki

Świątynia rzymskokatolicka mogła istnieć w Drohiczynie już w II połowie XIII w., ponieważ Konrad I (ok. 1187-1247), książę mazowiecki i krakowski (1229-1230; 1241-1243), aktem z dnia 8 marca 1237 roku osadził na zamku rycerski Zakon Braci Dobrzyńskich (1237-1238). Przymuszczalnie wówczas zbudowali oni pierwszy kościół, który w 1241 roku został zniszczony w czasie najazdu Daniela Romanowicza, księcia halicko-włodzimierskiego na Polskę i Węgry. W 1247 roku książę nawiązał kontakty z papieżem Innocentym IV, który obiecywał wziąć w protekcję księstwo Daniela i jego brata Wasylka, księcia włodzimierskiego (1230-1269). Zdaniem niektórych w tymże roku książę Daniel złożył wyznanie wiary, z okazji ślubu swego syna Lwa Konstancją, przysłą błogosławioną i wkrótce ufundował w Drohiczynie kościół pw. Przczystej Bogarodzicy. W tej właśnie świątyni w 1253 roku otrzymał on koronę króla Rusi, którą przywiózł mu z Rzymu legat papieski - opat messeniński abp Opizon. Akt koronacji był jednocześnie kościelną unią, wyprzedzającą o wiele lat późniejszą unię florencką (1439), czy też brzeską (1596).

Według tradycji, w 1386 roku Władysław Jagiełło, po swoim chrzcie ufundował w Drohiczynie na górze zwanej Poświętne, kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej. Jego uposażeniem była między innymi wieś Ruda w Ziemi Drohickiej. Kolatorami tegoż kościoła stali się w przyszłości kolejni władcy: książęta litewscy i królowie polscy (do 1664 r.). W 1409 r. papież Aleksander V, na prośbę Witolda Aleksandra, wielkiego księcia litewskiego, włączył Drohiczyn i większą część Podlasia do diecezji włodzimierskiej z siedzibą we Włodzimierzu Wołyńskim (wcześniej należały do diecezji płockiej). W 1425 r. siedzibę diecezji przeniesiono z Włodzimierza do Łucka. Drohiczyn znajdował się w obrębie diecezji łuckiej aż do trzeciego rozbioru (1795)

W 1498 roku nadane zostają prawa miejskie (magdeburskie), oraz potwierdzono istnienie dwóch jednostek administracyjnych: Drohiczyna Lackiego i Drohiczyna Ruskiego (po lewej stronie Bugu).

Kolejnym kolatorem drohiczynskiego kościoła był król Zygmunt I Stary. Wobec zaginięcia starego aktu fundacyjnego wystawił on w Mielniku 2 kwietnia 1509 roku, nowy dokument, w którym potwierdził dawniejsze nadania farze drohickiej, na które składały się: wieś Ruda Plebańska z młynem, łąki w mieście, połów ryb na rzece Toczonej (dawniej: Kamianka) oraz dziesięcina z 35 okolicznych wsi szlacheckich i królewskich. Wspomniany król Zygmunt w dniu 29 maja 1523 roku nadał Drohiczyn Piotrowi Kiszce staroście drohickiemu i wojewodzie połockiemu. Tenże król w 1535 r. zwolnił mieszczan drohickich z płacenia danin przez sześć lat z racji wielkiego pożaru, który strawił kościoły i wiele domów.

W 1555 roku został zbudowany kolejny, tym razem murowany kościół drohiczynski. Od 1604 roku Drohiczyn stał się siedzibą dekanatu. W czasie "potopu szwedzkiego" kościół parafialny został zburzony 3 maja 1657 r. przez wojska Jerzego II Rakoczeego.

Po zniszczeniu Drohiczyna w 1657 roku, biskup łucki przekazał tymczasowo parafię Towarzystwu Jezusowemu. Król Jan II Kazimierz Waza w dniu 2 marca 1659 r. wydał przywilej na przekazanie zakonowi jezuitów beneficjum parafialnego. W roku 1661 rozpoczęła swoją działalność szkołka parafialna. Dnia 1 czerwca 1664 r. król zrzekł się praw kolatorskich na rzecz superiora jezuitów o. Bielińskiego. Zakonnicy zbudowali najpierw drewniany klasztor, który po zniszczeniu na początku maja 1657 roku został wkrótce odbudowany, a

Katedra oraz jezuicki zespół klasztorny.

następnie ponownie spalony w 1660 roku. W roku następnym jezuici odbudowali spaloną rezydencję. W 1668 roku papież Klemens IX zatwierdził fundację kolegium ojców jezuitów przy kościele Trójcy Świętej. Murowany klasztor (obecna siedziba Wyższego Seminarium Duchownego) był wznoszony etapami w latach 1729-1744.

Kolejnymi budowlami jezuitów były: istniejący do dzisiaj kościół pw. Trójcy Przenajświętszej, konwikt dla ubogiej szlachty (1699) oraz gmach kolegium (1747).

W 1661 roku jezuici zorganizowali szkołę parafialną, która w 1747 r. uzyskała rangę kolegium (Collegium Nobilium). Na naukę przybywała tutaj młodzież szlachecka z całego Podlasia i wschodniego Mazowsza. Dnia 21 lipca 1773 r. papież Klemens XIV skasował zakon jezuitów. Dnia 14 września 1774 r. Komisja Edukacji Narodowej przekazała kolegium jezuickie księżom pijarom. Rok później Sejm Rzeczypospolitej przyjął uchwałę o przekazaniu pijarom parafii drohiczyńskiej i całego beneficjum. Ale to postanowienie zostało wykonane dopiero po 2 października 1791 roku.

W ramach represji popowstaniowych w 1832 roku władze zamknęły szkołę i nowicjat, a w 1845 roku skasowały klasztor księży pijarów. Parafię, kościół i klasztor przekazano duchowieństwu diecezjalnemu, a gmach kolegium przeszedł pod zarząd świecki. Od 1808 do 1842 r. Drohiczyń miał rangę miasta powiatowego, a po 1842 r. został zaliczony do klasy miast nadetatowych, tracąc ostatecznie z dniem 1 stycznia 1863 r. status miasta. Kolejną represją było skasowanie w 1883 r. szkoły pijarskiej.

Kościół pw. Trójcy Przenajświętszej, jako jedyny w Drohiczyźnie, nie został zamknięty i zdewastowany w czasie zaboru rosyjskiego. Dopiero okupacja sowiecka w latach 1939-1941 doprowadziła do całkowitej dewastacji wnętrza świątyni. Porąbano doszczętnie barokowe ołtarze, a wewnątrz świątyni urządzono stajnię. Ówczesny proboszcz ks. Edward Juniewicz zdołał ocalić jedynie osiem spośród 38 obrazów oraz dwie spośród 153 rzeźb, wszystkie kielichy i niektóre ornaty. W latach 1941-1944 kolejni okupanci - Niemcy - urządzili tutaj strzelnicę.

Po wojnie proboszczowie i parafianie drohiczyńscy włożyli wiele wysiłku, aby kościół przywrócić do dawnej świetności. W podziemiach katedry, gdzie dawniej chowano wojewodów i kasztelanów podlaskich.

W dawnych gmachach jezuickich mają swą siedzibę: Kuria Diecezjalna oraz Wyższe Seminarium Duchowne.

Obok katedry stoi murowana dzwonnica zbudowana w 1885 roku przez ówczesnego proboszcza ks. Romana Jaworskiego, z cegły pochodzącej z rozebranego skrzydła klasztoru jezuickiego.

Dnia 5 czerwca 1991 r. papież Jan Paweł II, powołując do istnienia Diecezję Drohiczyńską podniósł kościół Trójcy Przenajświętszej do rangi katedry. Największym wydarzeniem w jej dziejach było nawiedzenie tej świątyni przez Jana Pawła II w dniu 10 czerwca 1999 r.

Materiały dotyczące historii pochodzą ze strony internetowej Diecezji Drohiczyńskiej

<http://www.drohiczyn.opoka.org.pl/?action=parafia&id=19>

W skład zespołu jezuickiego wchodzi:

- **Katedra p.w. Świętej Trójcy** (dawniej kościół klasztorny), budowana w latach 1696-1709 i XXw. Wpisana do rejestru zabytków pod nr : 266 z 11.11.1966

- **dawny Klasztor Jezuitów, obecnie siedziba kurii biskupiej** wybudowany w latach 1696-1747 i XXw. Wpisany do rejestru zabytków pod nr: 271 z 11.11.1966

- **Dzwonnica-brama** z 1885-87. Wpisana do rejestru zabytków pod nr : 274 z 11.11.1966

- dawne **Kolegium Jezuitów, obecnie seminarium duchowne** wybudowane w latach 1747-70 i XXw. Wpisane do rejestru zabytków pod nr : 272 z 11.11.1966

- budynek gospodarczy z 2 poł. XVIII. Wpisany do rejestru zabytków nr: 273 z 11.11.1966